

Haltialan aarnialue

Elävää luonnon historiaa

Keskuspuiston pohjoisosassa sijaitsevasta Haltialasta löytyy vanha metsä, joka on aivan oma maailmansa. Haltialan aarnialue luo eteesi häivähdyksen luonnontilaisesta, menneen ajan metsästä. Metsämaisema on saanut muotoutua omaa tahtiaan jo vuosikymmenten ajan ihmisen puuttumatta luonnonkulkuun.

Aarnialueella näkee puiden koko elämänkaaren pienestä taimesta metsän valtapuuksi ja lopulta sammalpeitteiseksi maapuuksi ennen hidasta häviämistä osaksi metsänpohjaa. Kaikenikäiset ja monenlaisiset elävät puut, kääpäiset pötkelöt ja kaatuneet rungot rauhoittavat maiseman.

Aarnialue tuo monimuotoisen ja yllätyksellisen luonnon lähelle. Se elää tiiviisti vuodenaikojen mukana: kevät on vuokkojen ja linnunlaulun aikaa, kesä lintuemojen kiirettä ravinnonhaussa jälkikasvulle. Kesän vieraiden mentyä syksy on sienten. Talven tarina luetaan jäljistä aarnialueen lumipeitteessä.

Punertava sudenmaito ja valkea *Ceratiomyxa*-laji ovat limasieniä.

Rungot maatuvat niille sijoille, joihin kaatuessaan jäivät.

Koivujen alla kuuset nousevat hitaasti kohti ylintä latvuserrosta.

Alati muuttuva metsä

Aarnialueen metsä on tiheää. Kasvutilaa on vähän, ja ainoa tie on ylöspäin. Kapealatvuksiset puut kurottavat kohti valoa. Valtapuuston koivujen alla kohoaa kuusten tumma rintama.

Kuuset syrjäyttävät aikanaan lehtipuut aarnialueen valtapuina. Se kuuluu normaaliin metsän sukkessioon, jossa eri kehitysvaiheet seuraavat toisiaan.

Valon vähyys rajoittaa kasvien kasvua kuusimetsän alla, kunnes puita kaatuu. Kaatuvan puun mukana tempautuu pintamaata, ja metsään syntyy uutta kasvutilaa.

Aukkopaikat erottuvat vihreinä pikku keitaina tiheään metsän keskellä. Kun aukko on riittävän suuri, pystyvät myös lehtipuiden valoa vaativat taimet kasvamaan. Näin lehtipuut voivat säilyä tiheimminkin kuusimetsän keskellä.

Koiranheisi on Helsingissä harvinainen, mutta aarnialueella melko tavallinen lehtopensas.

Kasvillisuus kerrostuu

Puustokerrosten määrä metsässä vaihtelee. Sen lisäksi puiden katveessa on puuntaimien ja pensaiden muodostama pensaskerros. Varvut, ruohot ja heinät ovat kenttäkerrosta. Maanpinnan sammalet kuuluvat pohjakerrokseen.

Aarnialueen maanpinnan korkeuserot ovat pienet, mutta ne näkyvät kasvillisuudessa. Kasvillisuustyypin voi päätellä parhaiten kenttä- ja pohjakerroksen perusteella.

Aarnialueen keskiosan kalliohuippuista kumpareta ympäröi laaja tuoreen kangasmetsän alue, jossa kenttäkerroksen valtalajina on mustikka. Lehtomaisen kangasmetsän aloilla mustikan seurassa kasvaa paljon ruohoja ja heiniä.

Varpujen vähyys ja leveälehtisten ruohojen runsaus on merkinä rehevästä kasvupaikasta.

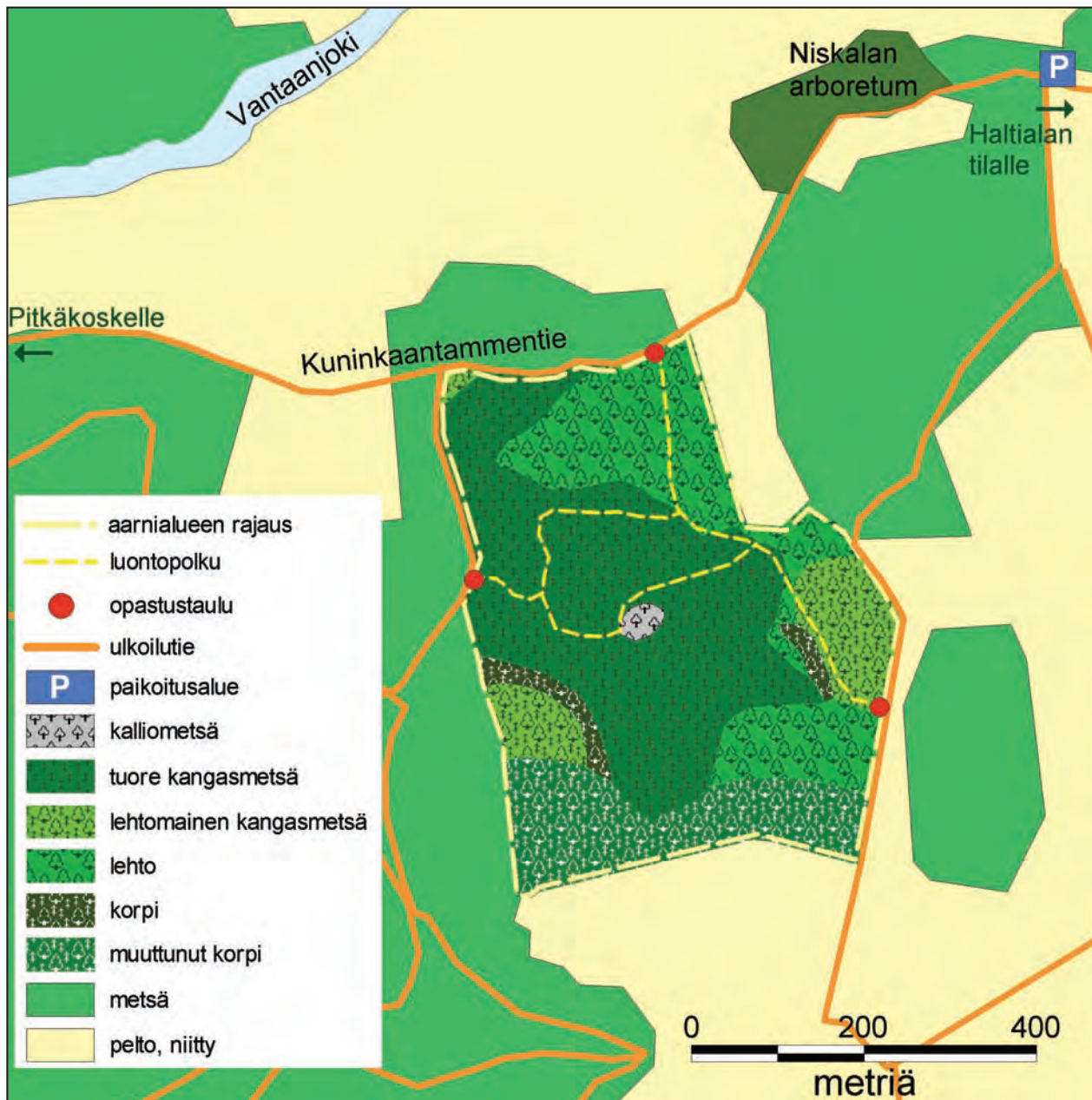
Metsänpohjalle yltää vain vähän suoraa auringonvaloa.

Sudenmarja on tyypillinen lehtojen ja rehevien korpien kenttäkerroksen ruoho.

Lehtivihreätön mäntykukka on loinen, joka ottaa ravintonsa toisista kasveista.

Kartta © Jarmo Honkanen

Aarnialueen itäosassa on laaja yhtenäinen lehtoalue. Se on enimmäkseen tuoretta lehtoa, jossa kenttäkerroksen valtalajeja ovat käenkaali ja valkovuokko.

Kuolleet kasvinosat eivät hajoa märissä oloissa, vaan kerrostuvat turpeeksi. Paikalle syntyy suo.

Aarnialueen pienet suot ovat reheviä korpia, joiden turvekerros on ohut. Kuusi, hieskoivu ja tervaleppä ovat tyypillisimmät korven puulajit.

Saniaisten ja rentukoiden seurassa kasvava punakoiso on luontomme harvoja köynnöksiä - ja kaikille tutun perunan läheinen sukulainen.

Kauan sitten tehdyt ojat ovat kuivattaneet aarnialueen eteläosan laajaa korpialuetta, joka on muuttumassa osittain takaisin lehdoksi ja kangasmaaksi.

Lahottajat palauttavat ravinteet maaperään

Luonnontilaisessa metsässä kaikki puut jäävät metsään lahoppuiksi. Lahottajasienten, mikrobien ja monien selkärangattomien pikkueläinten toiminnan tuloksena puuainekseen sitoutuneet ravinteet palautuvat kasvien käyttöön. Hajottajien toiminta luo perustan maaperän ja siten koko metsäekosysteemin hyvinvoinnille.

Tärkein puuainesta lahottava ryhmä on käävät. Niiden monenkirjava joukko on olennainen osa aarnialueen metsämaisemaa. Suurin osa käävistä elää vain kuolleella puulla, mutta on myös eläviä puita lahottavia kääpälajeja.

Käävät ovat poikkeuksellisia sieniä, sillä usean kääpälajin itiöemät ovat monivuotisia ja voivat elää jopa kymmeniä vuosia. Monet käävät on helppo tunnistaa, ja kääpiä voi tarkkailla talvelakin, vaikka maata peittäisi paksu hanki.

Hyvin yleinen pulkkosieni ei ole kääpä, vaikka kasvaakin joskus lahopuussa.

Pökkelökäävän pehmeitä itiöemiä näkee paljon aarnialueen koivupökkelöissä.

Taulakääpä (koivupökkelössä vasemmalla) ja arinakääpä (raidassa oikealla) ovat aarnialueen yleisiä lehtipuiden lahottajia.

Aarnialueen eläimiä

Aarnialueella pesii yli 20 lintulajia, pesimäreviirejä on laskettu yli 80! Kevätaamuisin aarnialueella soi hieno lintujen konsertti, kun rastaat, peipot, sirittäjät, peukaloiset ja monet muut laulunnut kuuluttavat reviireitään.

Puun koloissa pesivät lajit, kuten käpytikka, puukiipijä ja tiaiset, löytävät hyviä pesäpaikkoja lahoppuista. Aarnialueen muihin kolopesijöihin kuuluvat kotipihalta tuttu pirteä laulaja kirjosiippo sekä sen harvinainen sukulainen pikkusiippo.

Orava ja rusakko ovat yleisimmin aarnialueella näkyvät nisäkkäät. Metsässä liikkuu myös ketuja, mäyriä ja supikoiria sekä muita pienempiä eläimiä. Hirven ja valkohäntäpeuran kaltaisille suurille eläimille aarnialue tarjoaa rauhallisia lepopaikkoja.

Aarnialueella elää suuri selkärangattomien eläinten joukko. Kovakuoriaisia on löydetty lähes 200 lajia. Niistä yli puolet on lahoppuusta riippuvaisia, mutta useammin kuin itse hyönteisiä näkee niiden jättämiä jälkiä puunrungoilta ja kääpien itiöemissä.

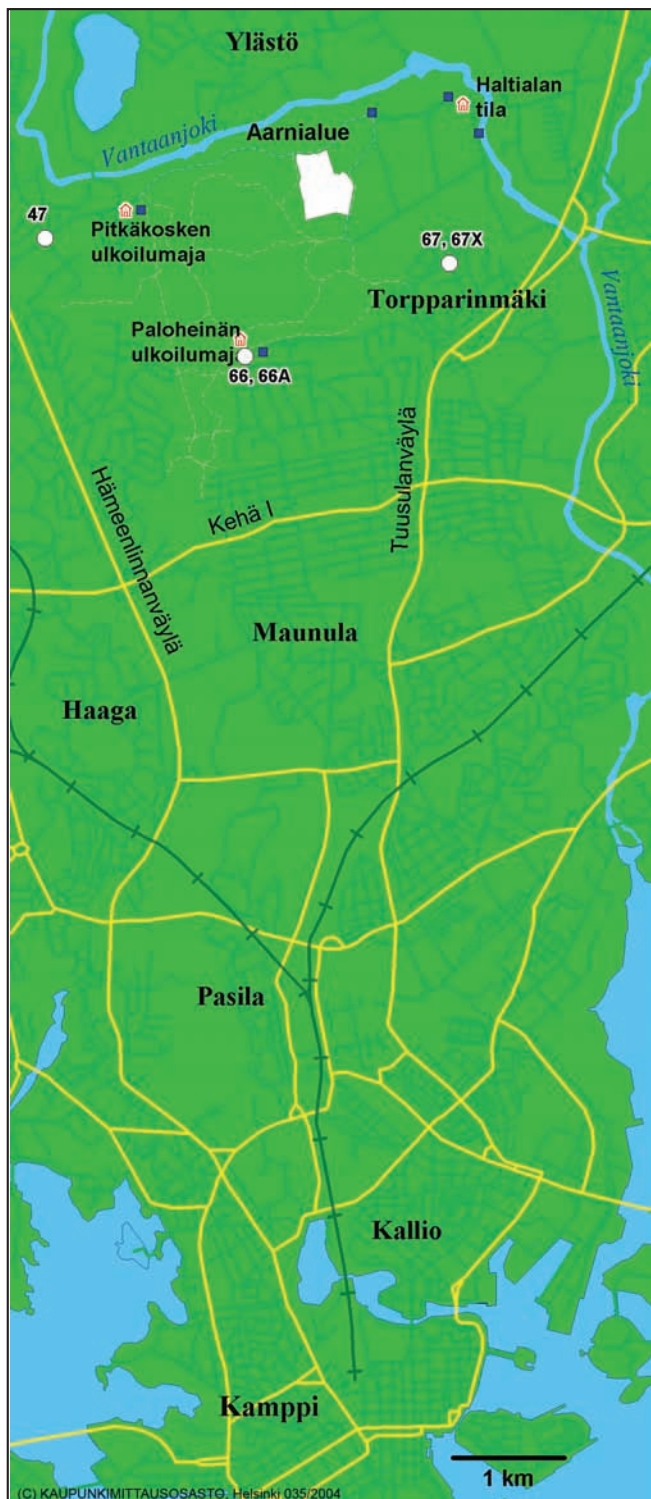
Kaarnakuoriaisten toukkakäytäviä kuolleessa kuusessa.

Palokärki käyttää terävää nokkaansa ja tarkkaa kuuloaan etsiessään hyönteisiä lahoppuusta.

Aarnialueen lajimääriä

Puut ja pensaat:	32 lajia
Ruohot, heinät ja varvut:	135 lajia
Sammalet:	76 lajia
Linnut (pesimälajisto):	22 lajia
Kovakuoriaiset:	n. 200 lajia
Käävät:	47 lajia

Haltialan aarnialue

Pinta-ala 22,6 ha.

Helsingin omistuksessa vuodesta 1934, jolloin alue jätettiin kehittymään kohti luonnontilaa.

Rauhoitettiin luonnonsuojelualueeksi vuonna 1984.

Aarnialueella liikkuminen on sallittua vain erikseen merkityillä luontopoluilla. Pyöräily on kielletty.

Helsingin sisäisen liikenteen bussit **47, 66, 66A, 67** ja **67X** liikennöivät lähimmäksi aarnialuetta.

Kävelymatka linjan lähimmältä pysäkiltä (merkitty karttaan):

67, 67X: 1,5 km

66, 66A: 2 km

47: 2,5 km

Lähimmät paikoitusalueet (kartassa sininen neliö) ovat Haltialan tilan sekä Paloheinän ja Pitkälän ulkoilumajojen yhteydessä.

Kartta © Kaupunkimittausosasto, Helsinki 035/2004

Helsingin kaupungin ympäristökeskus

PL 500, 00099 Helsingin kaupunki

Käyntiosoite: Helsinginkatu 24

puh. (09) 310 13000, faksi (09) 310 31613

<http://www.hel.fi/ymk>, ymk@hel.fi

Palokärjen kuva: Antti Koli

Muut valokuvat ja teksti: Jarmo Honkanen

Taitto: Jenniina Rieki

Paino: Kyriiri Oy

Painos: 11/2006, 5000 kpl